

«Смерці паэта няма – ёсць нараджэнне»

Экскурсія ў музей

Ала КАТКАВЕЦ

Фота аўтара

Трапкія слова Яўгеніі Янішчыціца пацвярджае маленькі музей Парэцкай сярэдняй школы Пінскага раёна, дзе яна закончыла дзесяцігодку. Навучэнцы Іванаўскай гімназіі, члены гурткоў “Юны этнограф” і “Юны экспурсавод” дадатковага навучання Іванаўскага раённага цэнтра дзіцячы-юнацкага турызму і краязнаўства запоўнілі невялічкі пакойчык, дзе размешчаны стэнды і экспанаты, прысвечаныя жыццю і творчасці былой выпускніцы школы.

Дзеці ўважліва слушаюць экспурсавода, яна ж і загадчыца, і адна са стваральніц музея, былы дырэктар школы Антаніна Сідарук. Музей адкрыты 21 лістапада 1998 года да пяцідзесяцігоддзя паэткі. За гэты час яго наведала шаснаццаць тысяч чалавек. Ён мае 1246 арыгінальных экспанатаў і 340 копій. Акрамя кніг і газетных публікаций пра паэтку, у яго сковішчах ёсць відэафільмы з узделам Яўгеніі Янішчыціцы, гуказапісы дыклараціі вершаў.

Антаніна Паўлаўна паказвае чатыры аркушы, на якіх змясцілася радавое дрэва сям'і Янішчыціцы да 1725 года. На жаль, па-

весіць іх на стэндах для агульнага агляду няма магчымасці. Загадчыца зноў скручвае рулоны і хавае ў шафы.

Некалькі гадоў таму музею прысвоена званне народны. Але за васеннаццаць гадоў тут нічога не змянілася.

Дзеці лавілі кожнае слова экспурсавода, якая ціха і з любою распавядала пра бытую выпускніцу. Вось яе ўласныя рэчы, яе сышткі, блакноткі... А гэта – класны пакой, дзе вучылася паэтка. Сама школа, здаецца, дыхае творчасцю. На палітках стаяць кнігі другіх аўтараў Сяргея Карыцька, Паўла Нікалайчыка, Мікалая Куцко – бытых выпускнікоў, якія разам з Яўгеніяй з’яўляліся членамі школьнага літаратурнага гуртка. Яны таксама дасягнулі вялікіх поспехаў у сваім жыцці. Хто стаў заслужанным урачом, хто абраны дэпутатам Палаты прадстаўнікоў у парламенце.

У школе зараз навучаецца трыццаць чалавек. Па словах загадчыцы музея, над ёю павіслі пагроза закрыцця. Шкада, калі такі прыгожы будынак, звязаны яшчэ і гістарычнай памяццю з родам Скірунтаў, засновальнікам лёгкай прамысловасці ў Парэччы, грамадскіх дзеячаў, прыйдзе ў занядбанне.

Музейны ўваходны білет каштует каля шасці тысяч рублёў. Зусім невялікія гроши, якія ідуць на яго ўтрыманне. Пад ураджаннем наведвання гэтага музейнага пакойчыка я ўявіла шыкоўныя літаратурныя вечарыны, на якія б збраўліся не толькі паэты і пісьменнікі Беларусі, але і звычайнія аматары творчасці Яўгеніі Янішчыціцы. Дарэчы, літаратурныя вечарыны – з’ява для гэтых мясцін звыклая. На працягу многіх гадоў у школе існавала літаратурнае аб’яднанне “Ясельдзянка”. А яшчэ раней, на пачатку дваццатага стагоддзя, яны праводзіліся ў палацы Скірунтаў. Збраўліся выбітныя людзі Беларусі: Эліза Ажэшка, Напалеон Орда... Такую традыцыю трэба было б прадаўжыць. Парэчча, Моладава, што належылі Скірунту, – край высокай цывілізацыі тых часоў. Многае аб ёй нагадвае і сёння.

Не змаглі наведвальнікі музея, а іх у той дзень было вельмі шмат, набыць для сябе буклецік з вершамі ці прозай (яна таксама існуе ў творчасці Яўгеніі Янішчыціцы), успамінамі ці біяграфіяй беларускай паэткі. Антаніна Паўлаўна расказвае, што вельмі часта школьнікі просяць яе гаварыць павольней, каб паспець запісаць у блакноткі. Гэта для іх гатавае выкананае дамашнє заданне. Чаму б і тут не зарабіць музею на продажы буклетаў?

Навакольная прырода, якая ахінае школу, таксама стварае творчы настрой. Мяккія вясковыя сцяжынкі яшчэ памятаюць лёгкасць дзяўчоў ног юной Жэні. Прыпомніліся радкі:

*Вось яна, як ёсць, перед вачыма
Да канца апошняга з табой
Любая адзіная Айчына
З голубінай матчынай душой...
...Рукавочкам – да рукі,
Паяском – да пояса.
З вамі разам, землякі,
І ў зямлі не боязна!..
...Старана мая харошая,
Варажэй, сваці...
Не, не ўсе лугі пакошаны!
Не ўсе сенажаці!*

Эканамічныя праблемы не ўзабаве пройдуць. Але каб за гэты час, калі іх вырашаем, не згубілі большае – духоўную спадчыну.